

Rajz-és vizuális kultúra

Célok és feladatok:

A vizuális nevelés látni és láttatni tanít. Átfogó célja a tanulók látáskultúrájának megalapozása. Feladata a **vizuális megismerő-, befogadó-, alkotóképesség fejlesztése**, a kommunikáció köznapi, művészi, műszaki és tudományos módjainak, a közlés és kifejezés képi formáinak megismertetése. Különösen a látvány mélyebb tartalmának, jelentésének, esztétikai üzenetének megértéséhez járul hozzá. Lehetővé teszi az eligazodást a látható, tapintható tárgyi világban, a képi világban, és személyes alkotói utak bejárására bátorít. Fejleszti a síkbeli, térbeli ábrázoló-, kifejező-, közlő-, alakító-, alkotóképességeket; a gondolatban és érzelmekben gazdag tevékenységek által a világ érzéki – tapasztalati birtokbavételére nevel, feladata a látás és a kéz intelligenciájának kiművelése. A térszemlélet, a forma-, szín-, dinamikai és szerkezeti érzék, az anyagismeret képességei a tantárgy fejlesztő hatására emelkednek magasabb szintre. A megsokszorozódott vizuális hatások, a technikai információk korában, a tantárgy újszerű célja az információk közti szelekció, a kritikus befogadóképesség megalapozása. Az általános nevelési célokhoz a kreativitás, a problémafelismerő és –megoldó képesség, a képzelet, a képi gondolkodás, az ízlés, a nyitottság, az empátia fejlesztésével, az érzelmi élet gazdagításával járul hozzá. A művészeti nevelés értékközvetítő, értékteremtő, egyben személyiségformáló szerepet tölt be, segíti a kultúra értékeit becsülő, környezettudatos magatartás formálását.

A 3 – 4. osztályban a vizuális nevelés célja:

- Az érzelmekkel kísért önkifejezés elmélyültségének megőrzése mellett az egyre cél-tudatosabb megismerés ösztönzése.
- A képi gondolkodás fejlesztése, a vizuális képzetkincs bővítése, az érdeklődés ébrentartása érdekében a tantárgy feladata a tanulók vizuális formakészletének gazdagítása, megfigyelőképességük, tér- és időérzékük fejlesztése a látvány és a mozgás ábrázolásával, térbeli rendezéssel; szín-, forma- és szerkezeti érzékük alakítása rajzolással, festéssel, mintázással, konstruálással.
- Az esztétikai érzékenység fejlődését a manuális munka, a látványélmények és a bemutatott műalkotások szolgálják. Az alkotó és befogadó tevékenységek erősítik a szabálytudatot, az akaratot, javítják az önértékelést, a csoportmunka az együttműködési készségeket fejleszti.

A képességek fejlesztése három fő képzési területen folyik.

1. A kifejezés, képzőművészeti témakör:

A gyermekek személyes, kifejező – expresszív tevékenységének és az elvárható műelemzési, művészeti ismereteinek leírását tartalmazza.

2. A vizuális kommunikációhoz:

A vizuális megismerést szolgáló tevékenységek köre és a köznapi, informatív, tudományos képi közlésekkel kapcsolatos tananyag tartozik.

3. A tárgy és környezetkultúra témaköre:

A használati tárgyakkal, a tárgyalkotó művészetekkel és az építészettel kapcsolatos alkotó- és elemzőtevékenységeket tartalmazza. A *vizuális nyelv* a témakörök kifejező elemeit és rendező elveit sorolja fel, a *technikák* fejezete pedig az anyagokra, technikákra, eszközökre, eljárásokra tesz javaslatot.

A tananyag bővülő, spirális elrendezésű, a témakörök és a fő tevékenységi formák évenként ismétlődnek, tartalmukban gyarapodnak, műveleti szintjük emelkedik. A tananyag jellegét tekintve mind a 4 évfolyamon gyakorlati, tevékenység – központú. A kerettantervi követelmények a leghatékonyabban a több témakör szempontjait egyesítő komplex feladatokkal teljesíthetők.

Fejlesztési követelmények

Jelenítse meg a tanuló gondolatait, érzéseit, élményeit vizuális nyelvi eszközökkel saját kifejezési céljai szerint és a tanuláshoz szükséges formában. Használja ehhez egyre magasabb szinten a megismert technikákat. Ismerje fel műalkotások, képi közlések, tárgyak életünkben betöltött szerepét. Értelmezze a tankönyveiben és a környezetében található vizuális közlő, eligazító jeleket. Ízlésítéletét indokolja néhány szempont alapján. Becsülje meg a saját és mások munkáját. Szerezzen tapasztalatokat a kultúra és a környezetvédelem fontosságáról. Legyen nyitott az esztétikai élmények iránt. Fedezzen fel különbségeket az értékes és az értéktelen között.

A tantárgyi fejlesztés eredményeképpen egyéni eltéréseket mutató képesség-, készség-, ismeret- és magatartásbeli fejlődés várható a tanulóktól. Ennek tényét kinek-kinek önmaga év eleji szintjéhez, valamint saját korosztálya jellemzőihez viszonyítva ítélni lehetjük meg helyesen.

1. Megismerő- és befogadóképesség

1.1 Közvetlen tapasztalás útján szerzett élmények feldolgozása

A vizuális nevelés gyakorlati tevékenységeinek egyik célja az érzéki tapasztalás, a környezettel való közvetlen kapcsolat fenntartása, erősítése; a közvetlen tapasztalatszerzés, az anyagokkal való érintkezés, az érzékelés érzékenységének fokozása. Tudatosítani az érzékelés különböző formáinak (látás, tapintás, hallás, kinetikus stb.) kapcsolatát. Kialakítani a látvány élvezetének képességét. A „kéz intelligenciájának” működtetése, a manuális készség életkornak megfelelő módon történő fejlesztése.

Különböző anyagok élményszerű megtapasztalása, az élmények szóbeli megfogalmazása.

Tájékozódás a lakóhelyen és annak környékén.

Műalkotások, természeti látványok megfigyelése, leírása, esztétika minőségeinek jellemzése.

Eszköz nélkül és kéziszerszámmal végzett anyagalakítás.

Szabadkézi rajzolás, festés.

1.2 Ismeretszerzés, tanulás, térbeli tájékozódás

A fejlesztés átfogó célja segíteni a tanulókat abban, hogy képesek legyenek a nagy mennyiségű képi információt, valamint az őket érő számtalan spontán vizuális hatást minél magasabb szinten, kritikusan feldolgozni, a megfelelő szelekciót elvégezni, értelmezni, arról önálló véleményt megfogalmazni. A képességek fejlesztése mindvégig 3 fő képzési területen folyik: a képzőművészet mellett a vizuális kommunikáció köznapi formái, valamint a tárgy- és környezetkultúra műveltség tartalmi képezik a megismerés alapját, ill. a készség és képességfejlesztés gyakorlóterepeit. Mivel ezek a területek számos ponton szorosan kapcsolódnak egymáshoz, ill. gyakran fedik egymást, lehetséges és kívánatos, hogy az órai tevékenységek során a komplex feladatokban, projektekből szerves egészként jelenjenek meg.

Megadott szempontok alapján tárgyak, anyagok gyűjtése.

Különböző tárgyak külső jegyeinek összehasonlítása.

Tárgyak, műalkotások csoportosítása különböző szempontok alapján.

Elemző beszélgetés műalkotásokról.

Vizuális jelek, jelképek alkotó használata.

Képek, látványok, események leírása, leírás alapján kép készítése.

1.3 Kommunikációs képességek

A fejlesztés célja a művészi és a köznapi vizuális közlések értelmezésének segítése, a kifejezés árnyaltságának fokozása. A vizuális nyelv alapelemeinek (pont, vonal, folt, forma, tónus, szín stb.) tudatos alkalmazása a közlő, kifejező szándékú alkotásokban.

Egyszerű közlő ábrák értelmezése, készítése.

Az emberi gesztusok értelmezése.

2. *Kreativitás*

2.1 *Alkotóképesség*

A vizuális nevelés kiemelt fontosságú feladata a kreativitás működtetése, ill. fejlesztése. A fejlesztés célja az örömteli élményt nyújtó, a személyes megnyilvánulásnak legnagyobb teret adó alkotótevékenység megszerettetése, ezáltal a motiváció fokozása, egy szélesebb értelemben vett alkotómagatartás kialakítása, egyúttal pedig segíteni a művészeti alkotások mélyebb megértését, a katartikus hatású művek átélését. A vizuális alkotótevékenység, amely a képességek széles spektrumát fejleszti, korosztályonként más-más műfajban és technikákkal történik.

Történetek, versek, kitalált dolgok vizuális megjelenítése.

Átélt, elképzelt vagy hallott esemény vizuális megjelenítése.

Dramatizált történet előadása közösen készített bábokkal.

Új technikák kipróbálása.

2.2 *Problémamegoldó képesség*

A spirális felépítésnek megfelelően a feladatok fokozottan önálló megoldása bizonyos rutinnok, készségek kialakításával kezdődik, és egyre önállóbban végzett tevékenységeken keresztül jut el a projektfeladatok önálló megoldásáig.

A kapott feladatok irányított és önálló értelmezése.

Bizonyos munkafolyamatok, problémák tanítói segítséggel történő megoldása.

Részfeladatok önálló megoldása.

3. *Önismeret, önértékelés, önszabályozás*

A vizuális nevelés gyakorlati tevékenységeinek szinte mindegyike eredeti céljától függetlenül is személyiségfejlesztő hatású. Motiváló hatásuk mellett segítik az érzelmi gazdagodást, az empátia, az intuíció fejlesztését, az önálló ízlés, a belső igényesség kialakulását, az önértékelés és önismeret kialakulása révén pedig a céltudatos önszabályozást.

A vizuális kultúra tantárgyra jellemző, hogy a fő tevékenységformák kezdettől fogva jelen vannak, a fejlesztés eredményeképpen azonban ezek műveleti szintje fokozatosan emelkedik.

A szintemelkedés a *Belépő tevékenységformákban* követhető, a tevékenységeket, ismereteket a *Témakörök, tartalmak* című tantervi egység foglalja magában.

Az egyes évfolyamoknál a *műalkotás elemzéshez* felsorolt alkotások ajánlások, melyekből a pedagógiai célnak és a témának megfelelően válogathat a tanító az alábbi szempontok figyelembevételével:

- a példák az egyetemes és a magyar művészettörténet kiemelkedő műveit mutassák be; **európai azonosságtudat – egyetemes kultúra;**
- legyen közöttük – lehetőség szerint – történeti és mai alkotás is;
- a magas művészet példái mellett kerüljenek bemutatásra a magyar népművészet, a nemzetiségek és etnikai csoportok népművészetének alkotásai és a mindennapi környezet tipikus tárgyai, épületei; **hon- és népismeret;**
- **a helyi, a regionális értékek bemutatása kiemelt fontosságú feladat.**

A tantervben a következő betűjelzések szerepelnek

○ *kiemelt fejlesztési feladatokként:*

▪ énkép és önismeret	ÉN
▪ hon- és népismeret	H
▪ európai azonosságtudat – egyetemes kultúra	E
▪ környezeti nevelés	K
▪ információs és kommunikációs kultúra	I
▪ testi és lelki egészség	TE
▪ tanulás	T
▪ felkészülés a felnőtt lét szerepeire	F

○ *kulcskompetenciákként:*

▪ kommunikációs	k
▪ narratív	n
▪ döntési	d
▪ szabálykövető	szk
▪ lényegkiemelő	lk
▪ életvezetési	é
▪ együttműködési	egy
▪ problémamegoldó	p
▪ kritikai	kr
▪ komplex információk kezelésével kapcsolatos képességek	i

3. évfolyam- nemzetiségi osztályokban heti óraszám: 1 Éves óraszám: 37

Általános tantervű osztályokban: heti óraszám 2

éves óraszám:74

Belépő tevékenységek

Formák, szín- és tónusárnyalatok megfigyelése, kompozíció, ritmus tudatosabb megválasztása. Események illusztrációja, történetek kifejezése képsorozatokban. Műalkotás vizsgálata adott szempont szerint. Műfajok (festészet, szobrászat) és műtípusok (pl. tájkép, életkép) ismerete, műélmény megfogalmazása. Nézetek alkalmazása a térábrázolásban. Tárgyábrázolás megfigyelés alapján. Mozgásábrázolás, változás fázisainak rögzítése. Ábra és üzenet kapcsolatának vizsgálata. Térkép, alaprajz megértése. Önálló tárgykészítés adott rendeltetésnek megfelelően. Mai és régi tárgyak formájának, funkciójának összevetése. A lakóhely egy jelentős emlékének, közgyűjteményének megismerése. Könyvtárhasználat.

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK, TEVÉKENYSÉGEK	Fejl. fel. Kulcskomp.
1) Kifejezés, képzőművészet	
<p><i>Nyelv:</i></p> <p>Az ábrázolási szándék, a vizuális nyelvi elemek és az elrendezés viszonya.</p> <p>Vonal-, folt-, forma- és színritmusok.</p> <p>A képmező. Komponálás különböző formákban (pl. álló, fekvő téglalapon).</p> <p>Az elbeszélő ábrázolás, a lényeges mozzanat kiemelésének eszközei.</p>	<p>szk</p> <p>lk</p>
<p><i>Alkotás:</i></p> <p>Egyéni és közös élmények (pl. szépirodalmi) feldolgozása színben, rajzban, plasztikában.</p> <p>Térviszonyokat és mozgást kifejező ábrázolások a téma feldolgozásában.</p> <p>Események, történetek ábrázolása egy képben és képsorozatokban (pl. útinapló).</p>	<p>ÉN</p> <p>esztétikai- művészeti tudatosság</p>
<i>Befogadás:</i>	

<p>Műalkotás olvasása, összehasonlítása szempontok szerint; a műélmény megfogalmazása.</p> <p>Képzőművészeti műfajok (<i>pl. festészet</i>) és műtípusok (<i>pl. tájkép</i>) jellemzőinek elemzése.</p> <p>Néhány tanult műalkotás, valamint szerzőjének és a mű címének ismerete.</p> <p>Könyvtárhasználat, elérhető helytörténeti vagy közgyűjtemény felkeresése.</p>	k kr
<p>2) Vizuális kommunikáció</p>	
<p><i>Nyelv:</i></p> <p>A jellemző nézet és a forma jelölése, a körülhatároló vonal.</p> <p>A folt a felület betöltésének eszköze. A folt mint a forma jele (<i>pl. árnykép</i>).</p>	
<p><i>Alkotás:</i></p> <p>Egyszerű természeti vagy mesterséges tárgy ábrázolása látvány szerint, valamint elől- és oldalnézetből.</p> <p>Elképzelt tér ábrázolása felülnézetből (<i>pl. várkastély</i>), esetleg makettjének közös elkészítése.</p> <p>Konkrét útvonal megrajzolása emlékezetből.</p> <p>Változások, folyamatok, jellegzetes állapotok, helyzetek ábrázolása képsorokkal.</p> <p>Egyszerű összefüggések ábrázolása magyarázó rajzzal.</p>	K egy lk
<p><i>Befogadás:</i></p> <p>A közvetlen természeti és mesterséges környezet szemlélése, jellegének elmondása.</p> <p>Tárgyak vizuális jellemzőinek megállapítása (sík jellegű és tömörszerű forma).</p> <p>Tárgy jellemző nézete, a látvány és az ábra megfeleltetése.</p> <p>Egyszerű alaprajzok és térképek olvasása, értelmezése, összevetésük a valós terekkel.</p> <p>Történet sorrendjének értelmezése fázisrajzok alapján (<i>pl. képregény</i>).</p> <p>Képi információk értelmezése: egyszerűség, érthetőség, a jel és a jelentés vi-</p>	K,k i n

szonya.	
3) Tárgy- és környezetkultúra	
<p><i>Nyelv:</i></p> <p>A használati tárgyak megjelenése, jelentése, ennek kifejezőeszközei (alak, szín, anyag).</p>	<p>szk</p> <p>esztétikai- művészeti tudatosság</p>
<p><i>Alkotás:</i></p> <p>Funkciónak megfelelő egyszerű tárgy készítése (pl. játékok, bábok, edények, taneszközök).</p> <p>Csomagolás készítése minta után és egyéni elképzelés alapján (papírból, textilből).</p> <p>Az egyszerű tárgyalakító folyamat végigvitele: ötlet (gondolati terv), elkészítés, kipróbálás.</p> <p>Környezetalakító tevékenység (pl. díszletkészítés).</p>	<p>esztétikai- művészeti tudatosság</p> <p>szk</p> <p>K</p>
<p><i>Befogadás:</i></p> <p>A rendeltetés (tartalom) és a forma összefüggéseinek megfigyelése, elemzése, a jelen és a múlt néhány tárgya és a lakóhely jellegzetes építményei kapcsán.</p> <p>Ruházat régen és ma: n é m e t n e m z e t i s é g i n é p i s m e r e t</p> <p>Ajándékok régen és ma: n é m e t n e m z e t i s é g i n é p i s m e r e t</p> <p>A tárgyalakítás, a konstruálás lépései, a funkcionális és anyagszerű formaképzés.</p> <p>Építmények összehasonlítása megadott szempontok szerint (pl. rendeltetés).</p> <p>Az alaprajz fogalmának megismerése, értelmezése.</p>	<p>H</p> <p>lk</p>
Technikák	
<p>Rajzolás rosttollal, krétával, ceruzával. Viaszkarc.</p> <p>Festés temperával, vízfestékkel, krétával, vegyes technikával.</p> <p>A mintázás újabb technológiai változatai: építés lapokból szabásminták alapján, díszítés nyomhagyással. Különféle tárgy- és anyagnyomatok, kollázs tech-</p>	

<p>nikák.</p> <p>Papírtárgyak, papírmunkák (kivágások, papírmetszet, mozaik, montázs).</p> <p>Konstruálás modellező anyagokból (textil, papír, agyag, talált tárgyak).</p> <p>Műalkotás-technikák: akvarell, olajfestmény, kő-, agyag-, bronzszobor.</p>	
--	--

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások:

Hollókői ház, füstös konyha, matyó tisztaszoba, mai lakóház külső és belső képe; ormánsági talpasház külső formája és belső beosztása; Árva vára; *Pollack Mihály*: Nemzeti Múzeum; *Schaár Erzsébet*: Kirakat; *Constantin Meunier*: Teherhordó munkás; *Ferenczy Béni*: Játzó fiúk; *Albrecht Dürer*: Nyúl, önarckép – ezüstvessző rajz, Hónapok – Berry herceg óraskönyvéből; *Eugène Delacroix*: Villámtól megriadt ló; *Paul Cézanne*: Csendélet; *Ferenczy Károly*: Festőnő; *Fényes Adolf*: Testvérek; *Vaszilij Kandinszkij*: Festmény három folttal; *Bálint Endre*: Vándorlegény útrakél Kentaur alakú aquamanile, Ember alakú butella. **Baranyai várak makettje; Csontváry: Fohász kodó üdvözítő, Zrínyi kirohanása, A panaszfal bejáratánál Jeruzsálemben; Pollack Mihály: Nemzeti Múzeum.**

A következő tanévi fejlesztés feltételei:

A tanuló jellegzetes formákat képes ábrázolni. Visszaadja a színeket. Magyarázó rajzokat készít szövegekhez, előkészítés után rendeltetésszerű tárgyat konstruál. Megérti egyszerű magyarázó rajzok, ábrák értelmét, fotók, illusztrációk, reklámképek üzenetét. Megfogalmazza műélményét, megnevezi a többször megfigyelt műveket és alkotójukat. Felismeri és megnevezi lakóhelyének néhány jellegzetes épületét, szobrát.

A tanuló továbbhaladását a vizuális képességek elért fejlettségi szintje nem akadályozhatja meg.

4. évfolyam- nemzetiségi osztályokban heti óraszám: 1 Éves óraszám: 37

Általános tantervű osztályokban: heti óraszám 2

éves óraszám:74

Belépő tevékenységek

Ellentétek megjelenítése, hangsúlyozás kiemeléssel. Vizuális nyelvi elemek árnyalt alkalmazása, tudatos komponálás. A gondolat, hangulat kifejezéséhez az eszköz megválasztása: a formák, foltok, tömegek elrendeződése. Műalkotások hatása, témája és technikája közötti összefüggés jellemzőinek felismerése. Képzőművészeti műfajok rendszerezése, népművészeti tárgyak megismerése. A térábrázolás új eleme a közvetlen megfigyelésen alapuló forma- és színtanulmány, a takarás megfigyelése, a dinamikus mozgásábrázolás. Nézetrajzok, útvonalrajzok, térképek készítése. Tárgykészítés adott elvárásnak megfelelően. Tárgyelemzés, épületelemzés az anyag, a rendeltetés és forma kapcsolatának feltárásával.

TÉMAKÖRÖK, TARTALMAK, TEVÉKENYSÉGEK	Fejl. fel. Kulcskomp.
1) Kifejezés, képzőművészet	
<i>Nyelv:</i> Ellentétek, szíkontraszt, vonalkontraszt. A színek hangulati hatása. Kiemelés forma- és színminőséggel, mérettel, elhelyezéssel, kontraszttal, vonalvastagsággal. Komponálás, egyensúly és feszültség, szimmetria és aszimmetria.	lk
<i>Alkotás:</i> Adott témához kapcsolódó élmény, hangulat feldolgozása síkon és térben. Élmények, emlékek, gondolatok és történetek feldolgozása közös alkotásokban (pl. illusztrációban, képsorozatban, szoborkompozícióban). Képek, tárgyak jelentésmódosítása formaátírással, átszínezéssel, megszemélyesítéssel.	esztétikai- művészeti tudatosság egy
<i>Befogadás:</i>	

<p>Képzőművészeti alkotások ismertetése: téma, kompozíció, hatás értelmezése.</p> <p>Egyes képzőművészeti műtípusok jellemzői (<i>pl. vallásos, életkép, illusztráció, lovas szobor</i>).</p> <p>Festmény, grafika és szobor szerzője, címe, műfaja, technikája, műtípusa.</p> <p>Egy közeli kiállítás megtekintése, a lakóhely nevezetes szobrainak, épületeinek megismerése.</p> <p>Könyvtári munka, a múzeumok szerepe.</p> <p>Családi és egyházi ünnepek (<i>pl. Húsvét, Karácsony</i>) alkalmából rendezett kiállítás megtekintése: n é m e t n e m z e t i s é g i n é p i s m e r e t</p>	<p>k</p> <p>lk</p> <p>H</p>
<p>2) Vizuális kommunikáció</p>	
<p><i>Nyelv:</i></p> <p>A formák és színek közlési szándéknak megfelelő elrendezése a képmezőben, illetve a térben.</p> <p>Foltok és tömegek, mint a testesség hangsúlyozásának eszközei.</p> <p>A vázoló vonalak, a körvonal, vonalrendszerek, szerkesztett és szabadkézi vonalak.</p> <p>A sötét-világos, hideg-meleg színkontrasztok figyelemfelhívó jellege.</p>	
<p><i>Alkotás:</i></p> <p>Modellek rálátásos ábrázolása megfigyelés alapján (színbeli és tónusos megjelenítés).</p> <p>Megtapasztalt folyamatok jellegzetes állapotainak ábrázolása (<i>pl. egy növény élete</i>).</p> <p>Egyszerű térosztásokat közlő alap- és térképrajzi vázlatok készítése.</p> <p>Jelalkotás forma, vonal- és színredukcióval.</p>	<p>lk</p> <p>K</p> <p>lk</p>
<p><i>Befogadás:</i></p> <p>Térkifejezési módok: nézőpont jelölése, takarás, feljebb-lejjebb helyezés. A felülnézet.</p> <p>Magyarázó rajzok, folyamatábrák funkciója; olvasásuk, üzenetük értelmezése.</p>	<p>k</p>

<p>Sík- és térformák geometriai és hangulati jellemzői.</p> <p>Színismeretek összefoglaló áttekintése.</p> <p>Ábra és látvány kapcsolatának elemzése.</p>	lk
<p>3) Tárgy- és környezetkultúra</p>	
<p><i>Nyelv:</i></p> <p>A tárgyakat használó (fogyasztó) egyéni stílusa, formajegyei.</p> <p>A rendeltetés, az anyag, a forma és a méret összehangolása, célnak megfelelő megválasztása.</p> <p>Az épület külső kifejezőeszközei (méret, tömeg, tagoltság, anyag, hely).</p>	p, i
<p><i>Alkotás:</i></p> <p>Egyéni igényt kielégítő tárgyak használatnak megfelelő elkészítése.</p> <p>Egyszerű tárgy, épület modellezése (pl. jármű).</p> <p>Környezetalakító tevékenység (pl. kiállítás-rendezés).</p>	i K, I
<p><i>Befogadás:</i></p> <p>Köznapi és ünnepi tárgy elemzése a rendeltetés, az anyag, a méret, a forma szempontjából.</p> <p>Karácsonyi, húsvéti ajándékok készítése (pl. csuhé): n é m e t n e m z e t i - s é g i n é p i s m e r e t</p> <p>Épülettípusok (pl. középület) elemzése a rendeltetés (pl. iskola) és a forma szerint.</p> <p>A helytörténeti gyűjtemények, közgyűjtemények rendeltetése, anyaga.</p>	i H
<p>Technikák</p>	
<p>Az előző években már tanult technikák újabb technológiai változatai. Kollázs és montázs.</p> <p>Fonás (pl. madzagszövés), gyöngyfűzés.</p>	

Textil-, drót- és papírplasztikák és tárgykonstrukciók. Művészeti technikák (pl. egyedi rajz, olajfestés, kőfaragás, agyagmunkák).	
--	--

Megismertetésre, elemzésre ajánlott műalkotások:

A mű kiválasztását témában és technikában egyaránt a tananyag feldolgozásához igazítsuk! Magyar koronázási jelvények; Hősök tere, Vajdahunyad vára; *Ligeti Miklós*: Anonymus; *Ferenczy Béni*: Bem érem; *Götz János*: Szarvas; *Cseh László*: Táncolók; *Michelangelo*: Ádám teremtése; *Ferenczy Károly*: Október; *Fényes Adolf*: Babfejtők; *Kosztai József*: Tányértörölgető; *Wagner Sándor*: Dugovics Titusz; *Glatz Oszkár*: Birkózók; *Makovetz Imre*: Sárospataki Művelődési Ház; mai lakóház belső és külső képe; *Népművészet*: Kerített ház-Pityerszer; Botpaládi ház, faragott, festett, oromzatos ház – Hegyhátszentpéter; hollókői ház, füstös konyha, matyó tisztaszoba, kapatisztító, kunsági gyapjúhímzés, hímes tojás, mézeskalácsbáb, arató korsó, tálak, Miskakancsó.

Zengővárkonyi Tojásmúzeum; Kakasdi faluház; Szigetvári Művelődési Ház.

A továbbhaladás feltételei

A tanuló gyakorlott a tanult vizuális nyelvi és kompozíciós készsége használatában. Élményeinek kifejezéséhez önállóan választja meg a megoldást. Motívumai változatosak. Megjelenít egyszerű mozdulatokat. Részt vesz a műalkotások és környezete vizuális üzeneteinek közös elemzésében, önállóan is megfogalmazza véleményét, tetszésítéletét indokolja. Felismeri a képzőművészet több műtípusát. A gyakran megfigyelt és elemzett művek címét és alkotóját is megnevezi. Felkeresi a lakóhelyén vagy annak környékén található múzeumot vagy néprajzi gyűjteményt. Ott irányított megfigyeléseket végez. A könyvtár zenei témájú könyveit, művészeti albumait felhasználja feladatmegoldásaihoz.

Adott modelleket értelmesen ábrázol megfigyelés után, jellemző formáik, főbb arányaik megragadásával. Felismeri a nézetek összefüggéseit, és fel is vázolja ezeket. Alapvető színismereiteit felhasználja alkotásaihoz. Egyszeri képi közléseket alkot és megért.

Ötletesen és egyre önállóbban készíti el a különféle rendeltetésű tárgyakat. Felismer és megnevez kapcsolatokat az elemzett tárgyak, eszközök, épületek formája és funkciója között. Alkotó tevékenysége során alkalmazza a tanult technikákat és ábrázolási módokat. Gyakorlott az egyszerű, eszköz nélküli vagy kézi szerszámmal végzett anyagalakításban.

A tanuló továbbhaladását nem akadályozhatja meg vizuális képességei fejlettségének aktuális színvonala.

Szemponatok a tanulók teljesítményének értékeléséhez:

- ***Megismerés, befogadás***
 - a megfigyelés, a vizuális emlékezet fejlettsége,
 - gyakorlottság a gondolkodási, képzeleti műveletekben,
 - a vizuális információk megértésének szintje,
 - esztétikai értékek felismerése a társadalmi, természeti és tárgyi környezetben,
 - a látvány egyéni értelmezésének, elemzésének minősége.

- ***Kreativitás***
 - a képzelőerő elevensége,
 - a képi gondolkodás fejlettsége,
 - az asszociáció könnyedsége,
 - a konstruálás bátorsága, eredetisége,
 - a kifejezés árnyaltsága, egyedisége.

- ***Önismeret, önértékelés, önszabályozás***
 - az érzelmek, gondolatok megjelenése a tanuló munkájában,
 - értékek felismerése a társak munkájában, az önálló ízlésben és az alkotó tevékenységben megnyilvánuló igényesség, az alkotó folyamatban való elmélyültség,
 - a megvalósításhoz szükséges érzelmi és akarati jellemzők fejlettsége és szabályozottsága.

A tanulók teljesítményének értékelése szöveges módon történik 1. – 3. évfolyamig félévkor és év végén is, valamint 4. évfolyamon félévkor.

A szöveges értékelés tartalma:

▪ Tárgy- és környezetkultúra:

A tárgyak formáját, színét, arányait részletesen tudja jellemezni.

A tárgyak formáját, színét, arányait tudja jellemezni.

A tárgyak formáját, színét, arányait kis segítséggel tudja jellemezni.

- **Kifejezőkészség, kreativitás:**

Élményeit, gondolatai rendkívül kifejező módon tudja megjeleníteni.

Élményeit, gondolatai kifejező módon tudja megjeleníteni.

Élményei, gondolatai kifejezésében még fejlődnie kell.

- **Ábrázolás:**

Tárgyakat, élőlényeket pontosan, részletesen tud ábrázolni.

Tárgyakat, élőlényeket tud ábrázolni.

Tárgyak, élőlények ábrázolásához kis segítségre van szüksége.

- **Technikák alkalmazása:**

A tanult technikákat ismeri, és jó érzéssel alkalmazza a különféle feladatokban.

A tanult technikákat ismeri, és általában tudja alkalmazni.

A tanult technikák közül néhányat tud alkalmazni.

- **Forma- és arányérzék:**

Munkáit mindig jó forma- és arányérzékkel szerkeszti.

Munkáit legtöbbször jó forma- és arányérzékkel szerkeszti.

Forma- és arányérzékét még fejleszteni kell.

- **Művek ismerete:**

A tanult műalkotásokat biztonsággal felismeri és részletesen tudja elemezni.

A tanult műalkotásokat többnyire felismeri és tudja elemezni.

A tanult műalkotásokat nem mindig ismeri fel, az elemzésben nem elég részletes.